

## Techniky nácviku čtení u dětí se specifickými poruchami učení

Čtení je velmi komplexní proces, tj. vyžaduje spolupráci celé řady smyslů, psychických funkcí, znalost jednotlivých písmen a techniku tvoření slabik).

U dítěte s oslabenými funkcemi, často s křehčím nervovým systémem nemůžeme problém obtížné naučitelnosti čtení řešit prostým zvýšením počtu cvičení nebo jejich prodloužení oproti jiným dětem. Přesáhne-li zátěž dítěte určitou mez, jeho výkon se zhorší a jeho chuť do práce zmizí. S dyslektiky se osvědčuje pracovat kratší dobu, ale častěji.

Cílem je, aby se čtení takovému dítěti stalo nástrojem k získávání poznatků i potěšení z knih.

### Nápravné metody:

**Metoda POSTŘEHOVÁNÍ slabik:** začínáme otevřenými slabikami (souhláska – samohláska: ma), pokračujeme zavřenými slabikami (pro, vyt, kro), jež se často vyskytují na začátku slov a končíme souhláskovými shluky (krk, trs, vrt). Dítěti otočíme kartičku se slabikou na krátký okamžik, to si slabiku vybaví a vysloví. Může ji vyhledat ve čtenářských tabulkách (tím současně postřehuje i ostatní slabiky a je zde zpětná kontrola jeho čtení).

**ČTECÍ OKÉNKO** – napomáhá vytvářet správné čtenářské návyky, hlavně zabraňuje tzv. dvojitému čtení (nejprve si slovo přečte potichu pro sebe po slabikách a potom je řekne nahlas celé) a inverzi (návrat k předchozí slabice, slovu). Jedná se o obdélník s výřezem (podle velikosti písma) asi na 3 – 4 písmena (slabiku). Začíná se s tzv. POSOUVACÍM (výřezem je chybějící levý roh). Dítě čte takovou rychlostí, jak mu je text odkrýván rodičem. Tempo je uzpůsobeno jeho schopnostem. Pokračujeme okénkem ODKRÝVACÍM (výřezem je chybějící pravý roh). Využívá se u dětí, které mají potíže se zadržáváním. Musí se přizpůsobit tempu a není možný návrat zpět.

Okénko na delší text (výřez je v levém kraji uprostřed, kdy výška je 1 mm nad a 1 mm pod písmenem v textu a šířka opět na slabiku. S okénkem se pracuje asi 6 – 8 týdnů. Následuje ukazování prstem, záložka a obloučkování textu: tužkou si pod slovem nakreslíme obloučky odpovídající slabice.

Cílem je donutit dítě projít fází slabikování a teprve po jejím zvládnutí začít číst celá slova. Při slabikování na dítě nespěcháme, chválíme ho za správné čtení slabik. Snaha o rychlost je v této fázi nácviku spíše na škodu! Dopřejeme dítěti výběr textu.

**Metoda PÁROVÉHO ČTENÍ** neboli čtení v duetu: používá se u dětí s již rozvinutou dovedností čtení, ale s nepřesností a domýšlením. Metoda spočívá ve společném čtení rodiče s dítětem. Rychlost je uzpůsobena dítěti, které má text aktivně sledovat. K tomu slouží kontrolní chyby, které rodič dělá př. záměna slov (nejlépe podobným významem), vynechání slova, zdvojnásobení nebo naopak zrušení zdvojnásobení. Doporučená délka čtení je asi 2 – 3 minuty s opakováním během dne.

Čtení bez kontrolních chyb: dospělý čte o zlomek vteřiny před dítětem, čímž mu jakoby napovídá, posléze může hlas zeslabovat do ztracena, může pomáhat pouze se začátky „těžkých“ slov.

Během párového čtení má dítě možnost naslouchat správnou intonaci od dospělého. Proto si vždy uvědomujte, že jste jeho čtenářský vzor!

**Metoda FERNALDOVÉ** je vhodná pro děti, které mají dobrou strategii čtení, ale jejich čtení je pomalé nebo nejsou schopny se soustředit na obsah, je vhodná pro pokročilé dyslektiky i pomalé čtenáře. Cílem je zlepšení rychlosti, plynulosti a porozumění čtení, dítě se zbavuje obav z neúspěchu.

Postup- určíme část textu – asi 10 řádků. Dítě určený text nečte ani nahlas ani potichu, jen přelétne zrakem a zároveň si podtrhává slova, o kterých si myslí, že by mu při čtení dělaly potíže – určí si individuálně obtížná slova. Stejným způsobem přelétne daný text ještě jednou – opět podtrhává individuálně obtížná slova, mohou to být stejná slova jako při předchozím podtrhávání. Poté přečte podtržená slova. Nakonec přečte celý text.

Nezapomínejte na dobrou motivaci a povzbuzení, které každé dítě moc potřebuje.

Zásady pro práci:

- Číst v době, kdy jste Vy i dítě v dobrém rozpoložení;
- výběr knihy konzultovat s učitelem, dbát na vhodnost obsahu, písma, obrázky v knize;
- vytipovat vhodné místo ke čtení – pohodlí, světlo (nejlépe u stolu);
- dopředu si o knize popovídat, namotivovat ke čtení;
- využívat záložky, ukazovátka;
- je dobré se s dítětem ve čtení střídat;
- zpočátku stačí 5 minut, později 10, max. 15 minut četby – každý den!;
- chybu neovlivňující smysl textu není nutné opravovat;
- opravovat chyby: „Počkej, to nedávalo smysl, nebo ano?“ apod.;
- při přerušení čtení nechat dítě číst od začátku věty;
- nechat dítě číst monotónně, časem se to upraví;
- na konci čtení si s dítětem popovídat o přečteném;
- zdržet se negativních poznámek, chválit či ocenit úspěch;
- je dobré dítěti číst – motivujeme jej tím, mají radost z literatury;
- starším dětem lze číst knihy, které nezvládnou číst samy (kompenzovat tím nedostatek informací);
- hrát různé hry spojené se slovy, slovní zásobou, čtením.